

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

Dietární monitoring v ČR v roce 2020: zdravotní riziko hrozí u minerálních látek hlavně u žen

Dlouhodobý monitoring dietární expozice populace vybraným chemickým látkám je legislativně zakotvený v řadě předpisů ČR. Probíhá pravidelně od roku 1994. Nově je součástí vládního usnesení č. 323/2021 a samozřejmě i v předpisech EU. Využívá metodického designu známého jako TDS. I v pandemickém roce 2020 se podařilo zajistit vzorkování a chemické analýzy na SZÚ. Zpráva zahrnuje detekci a identifikaci geneticky modifikovaných organismů (GMO) a především hodnocení významných minerálních látek v obvyklé dietě populace ČR. Opakuje se řada nedostatků ve výživě, zejména u žen, které se bohužel promítají po čase v jejich zhoršeném zdravotním stavu. Prevence je dlouhodobě zanedbávána a zbytečně zhoršuje zdravotní stav populace. Přináší to trápení v životě jednotlivců a v důsledku velkou ekonomickou zátěž pro zdravotní systém.

Monitoring dietární expozice je pokročilý systém v EU

I když monitoring nemůže postihnout všechny faktory, je metodicky propracovaný a mezinárodně uznávaný (metoda TDS, viz také materiály EFSA). Evropské země nedávno metodický přístup propracovaly a harmonizovaly. Používáme tento pokročilý systém sledování situace v ČR. Systém vychází z obvyklé národní diety (chronická expozice).

Detekce a identifikace geneticky modifikovaných organismů (GMO)

V rámci surveillance byly vyšetřeny především vzorky rýže a pokrmy z rýže, protože se dováží některé nepovolené modifikace rýže z Asie. Vzorky jsou analyzovány screeningovou metodou polymerázové řetězové reakce (PCR) se zaměřením na detekci 35S promotoru, NOS terminátoru a bar genu. V analyzovaných vzorcích pokrmů (rýžové nudle, rýžový závitek) byla ve třech (6,25 %) případech potvrzena přítomnost 35S promotoru s výsledkem podezření na použití GM rýže. Výsledky nejsou příliš vážné z hlediska současného posuzování zdravotního rizika pro spotřebitele v ČR.

Hodnocení přívodu minerálních látek

Cílem hodnocení bylo posoudit adekvátnost přívodu pro různé skupiny populace ČR. K hodnocení byla využita data o spotřebě potravin z národní Studie individuální spotřeby potravin (SISP04) a aktuální analytické hodnoty obsahu minerálních látek v potravinách stanovených v rámci projektu. Detaily jsou popsány v příložené zprávě. Výsledky jsou uvedeny v mezinárodních formátech pro jednotlivé populační skupiny. Opakovaně se projevuje nedostatek minerálních látek především u žen. Nedostatek se např. projevuje u více než u poloviny žen (18-59 roků) u vápníku, hořčíku, železa, zinku, draslíku a selenu. U mužů ve stejné skupině se projevuje nedostatek u více než poloviny u vápníku, hořčíku a draslíku. Rozdíl je především tím, že u mužů jsou dávky potravin vyšší na kg tělesné hmotnosti. Karence minerálních látek se projeví v rozvoji řady neinfekčních onemocnění. Karence podporuje rozvoj chronických zánětů, které vedou k CVD, rozvoji nádorových procesů, diabetu, poškození pohybového aparátu, poruchám psychiky, k špatné pohodě, aj. Dieta sama nemůže vše vyřešit. Vše je spojeno s životním stylem. Informace k primární a sekundární prevenci chronických zánětů lze nalézt na webu SZÚ.

Zpráva monitoringu

ZDRAVOTNÍ DŮSLEDKY ZÁTĚŽE LIDSKÉHO ORGANISMU CIZORODÝMI LÁTKAMI Z POTRAVINOVÝCH ŘETĚZCŮ, DIETÁRNÍ EXPOZICE.

[Dietarni_monitoring_2020.pdf](#) (1.89 MB 09.08.2021 09:13)

Prof. J.Ruprich a kol., CZVP SZÚ, 9.8.2021